ספק משקין: ליטמא = טמא, לטמא אחרים = טהור דברי ר"מ וכן היה רבי אלעזר אומר כדבריו, רבי יהודה אומר לכל טמא רבי יוסי ור"ש אומרים לאוכלין טמאין, לכלים טהורין; וסבר רבי אלעזר משקין אית להו טומאה בעולם והתניא ר"א אומר אין טומאה למשקין כל עיקר תדע שהרי העיד (*יוסף) [נ"א רבי יוסי] בן יועזר איש צרידה על איל קמצא = דכן, ועל משקין בית מטבחיא = דכן, הניחא לשמואל דאמר "דכן" = מלטמא טומאת אחרים אבל טומאת עצמן יש להן שפיר אלא לרב דאמר דכן ממש מאי איכא למימר? אמר ר"נ בר יצחק אחרא, והא "כדבריו" קאמר = דנפישי, ועוד והא "וכן" קתני? קשיא; גופא *רב אמר "דכן" = ממש ושמואל אמר "דכן" = מלטמא טומאת אחרים אבל טומאת עצמן יש להן: רב אמר "דכן" = ממש - קסבר טומאת משקין = דרבנן וכי גזרו רבנן במשקין דעלמא, ובמשקין בית מטבחיא לא גזור, ושמואל אמר "דכן" = מלטמא טומאת אחרים אבל טומאת עצמן יש להן קסבר טומאת משקין עצמן = דאורייתא, לטמא אחרים = דרבנן, וכי גזור רבנן במשקין דעלמא, במשקין בית מטבחיא לא גזור, וכי לא גזור רבנן - לטמויי אחרים, אבל טומאת עצמן יש להן; א"ל רב הונא בר חיננא לבריה כי עיילת לקמיה דרב פפא רמי ליה: מי אמר שמואל "דכן" = מלטמא טומאת אחרים אבל טומאת עצמן יש להן' קרי כאן (ויקרא ז) °והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל? אמר רב שישא בריה דרב אידי מידי דהוה ארביעי בקדש, מתקיף לה רב אשי רביעי בקדש לא איקרי טמא, האי איקרי טמא? קשיא ת"ש (שם יא) °וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא? מאי "יטמא" - הכשיר, הכשיר, מרישא דקרא שמעת ליה "מכל האוכל אשר יאכל" וגו': חד בתלושין וחד *במחוברין וצריכי: דאי אשמעינן בתלושין משום דאחשבינהו אבל מחוברין אימא לא, ואי תנא מחוברין משום דקיימי בדוכתייהו חשיבי, אבל תלושין אימא לא צריכי; ת"ש (שם) °אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור? מאי "יהיה טהור" מטומאתו ותלושין מי מכשירין? *והאמר ר' יוסי בר' חנינא "משקין בית מטבחיא" לא דיין שהן דכן אלא שאין מכשירין? תירגמא על דם דאמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן *מנין לדם קדשים שאינו מכשיר שנא' (דברים יב) °על הארץ תשפכנו כמים - דם שנשפך כמים מכשיר

דם

ספק משקה ליטמא טמא לטמא אחרים טהור. כשנולד ספק במשקה בתחילת טומאתו כגון טמא שפשט רגלו במשקין טהורין ספק נגע ספק לא נגע זהו ספק משקה ליטמא שנולד לו ספק טומאה, טמא מן הספק דקסבר טומאת משקין להיות עצמן טמאין דאורייתא היא דכתיב "וכל משקה אשר ישתה וגו'" הלכך הויא ליה ספיקא דאורייתא ולחומרא. ספק משקה לטמא אחרים כגון (א) (היה) מקל בידו ובראשו משקין טמאין וזרקה לבין הככרות טהורין ספק נגעה ספק לא נגעה זה הוא ספק משקה לטמא אחרים כך היא שנויה במסכת טהרות: **טהור**. אותן הככרות טהורות הן דקסבר משקין לטמא אחרים = מדרבנן הוא ולא מדאורייתא ולא דורש יטמא דכתיב גבי משקין בלשון יטמא הלכך הויא ליה ספיקא דרבנן ולקולא וגירסא הכי איתא ספק משקה ליטמא = טמא, לטמא אחרי = טהור: רבי אלעזר גרסי': **לכל טמא**. אספק משקה לטמא אחרים קאי כשנולד ספק נגיעת שום דבר טהור במשקין טמאין בין שנולד ספק זה בכלים בין שנולד באוכלין הרי הוא טמא מספק דקסבר משקין מטמאין כלים מן התורה ויליף טעמא מאשר ישתה בכל כלי יטמא ודריש יטמא יטמא ומדסמכיה לכלי משמע יטמא את הכלי והכי דרשינן ליה בתורת כהנים הלכך כי הוי ספק הוי ליה ספיקא דאורייתא וברה"י ספיקו טמא: **ר' יוסי ור' שמעון אומרים לאוכלין טמאין**. אם נולד ספק זה באוכלים כגון משקין טמאין שנשפכו לבין הככרות ספק נגעו ספק לא נגעו טמאין דקא סברי משקין מטמאין אוכלין מדאורייתא הלכך ספק כמי ברשות היחיד טמא: **לכלים טהורים**. אבל אם נולד ספק זה בכלים כגון משקין טמאין שנשפכו לבין הכלים ספק נגעו ספק לא נגעו טהורין דקסברי משקין אין מטמאין כלי אלא מדרבנן ועל ספיקו לא גזרו ורבי יוסי ור"ש דרשי יטמא יטמא כרבי יהודה ומיהו כלים לא כדיליף בפירקין יטמא לטמא את האוכלים או אינו אלא לטמא את הכלי אמרת לא כך היה: **טומאה בעולם**. מדאורייתא ואפילו לטומאת עצמן: **ר' אלעזר אומר אין טומאה למשקין**. מן התורה כל עיקר ואפילו לטומאת עצמן והאי "כל משקה אשר ישתה" מוקי לה לקמן לענין הכשר במתניתין: **תדע**. דאין להם טומאה מן התורה כל עיקר ואפילו לטומאת עצמן: **שהרי העיד יוסף בן יועזר על איל קמצא דכן**. מין חגב שמו' "איל קמצא" דכן שהוא טהור וכשר לאכילה: **ועל משקה בית מטבחיא דכן**. על משקין של בית המטבחים שבעזרה כגון הדם והמים שהן דכן שאינן מקבלין טומאה אלמא טומאת משקין דרבנן ובהני לא גזרו משום הפסד קדשים דאי דאורייתא היכי מצו רבנן לטהריכו: **הא ניחא**. הא דאמרת לר' אלעזר יש להן טומאה לשמואל דאמר האי "דכן" דיוסף בן יועזר = דכן מלטמא אחרים קאמר אבל טומאת עצמן יש בהן מלית לתרוצי דהאי "אין טומאה למשקין" דקאמר רבי אלעזר = לטמא אחרים קאמר דהא מעדותו דיוסף בן יועזר מביא ראיה לדבריו ויוסף בן יועזר' לטמא אחרים קאמר: **אלא לרב דאמר דכן ממש**. קאמר יוסף בן יועזר ואפי' מטומאת עצמן, על כרחך רבי אלעזר נמי מטומאת עצמן קאמר: **אחרא**. הא דקאמר ר' אלעזר כדבריו דרבי מאיר' אלטמא אחרים טהור דרבי מאיר' קאי אבל ליטמא טמא לא סבירא ליה כוותיה: **ה"ג והא כדבריו דנפישי קאמר ועוד הא וכן קתני קשיא**. דנפישי כלומר "כדבריו" לשון דברים רבים משמע: **קסבר**. יוסף בן יועזר טומאת משקין אפילו לטומאת עצמן דרבנן: **ושמואל אמר כו'**. קסבר יוסף בן יועזר טומאת משקין דאורייתא לעצמן מן "וכל משקה אשר ישתה" אבל לטמא אחרים דרבנן, וכי גזור רבנן לטמא אחרים במשקין בעלמא אבל משקין בית מטבחיא לא גזור לטמא אחרים אבל טומאת עצמן יש בהן דהא מדאורייתא רמיא עלייהו ולא מצו רבנן למשקליה: **קרי כאן והבשר אשר יגע כו'**. וכהי דמשקין לא מטמאו אוכלין דחולין מיהו גבי קדשים "אשר יגע בכל טמא" כתיב וכיון דאמר משקין מטמאין מדאורייתא לעצמן, בשר קודש הנוגע בהן הרי נגע בטמא: **מידי דהוה ארביעי בקודש**. דהוא עצמו פסול ואינו מטמא קודש: **רביעי בקודש לא איקרי טמא**. ומק"ו הוא דנפיק לן ביה פסולה לקמן* הלכך כי נגע ביה קודש לא קרינן ביה "הבשר אשר יגע בכל טמא": **ת"ש וכל משקה אשר ישתה כו'**. דקא משתעי בכלי חרס שקיבל טומאה מן השרץ וכתב "כל אשר בתוכו יטמא מכל האוכל וגו' וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא וגו'" וקס"ד דהכי קאמר אחד אוכלין שבתוכו ואחד משקין שבתוכו יטמאו וכהי דלא דרשת יטמא יטמא מיהו ~~טומאת עצמן מיהא מיטמו~~: **מאי יטמא הכשר**. והכי קאמר כל אשר בתוכו יטמא מכל האוכל אשר יבא עליו מים או שיבא עליו כל המשקה אשר ישתה בכל כלי הוו הכשר ויטמא האוכל מחמת אויר כלי חרס טמא: **בכל כלי**. היינו משקין תלושין: **דאחשבינהו**. הואיל ותלשן גילה דעתו שהוא צריך להם וזהו חשיבתן: **אך מעין ובור יהיה טהור**. דאשמעינן הואיל ומחוברין ניכהו לא מיטמו ~~הא תלושין מקבלין טומאה~~-וקשיא לרב: **יהיה טהור מטומאתו**. והכי קאמר אם יבא הטמא במעין ובור מקוה מים יהיה טהור הואיל וטבל הא שאובין לא מטהרי ליה: **ותלושין מי מכשרי**. אמים הוא דמתמה משום דמים תלושין לא חשיבי אבל אשאר משקין לא מתמה דכולהו תלושין ניכהו: **אלא שאין מכשירים**. אלמא הכשר תלושין דרבנן הוא דאי מדאורייתא מאן שקליה ממשקי בית מטבחיא דלא ניכשרו: **תירגמא**. להא דקתני אין מכשירין אדם דמשקה בית מטבחיא ולא אמים, ודם קדשים רחמנא אפקיה דלא ליכשר כדרבי חייא: **שנשפך כמים**. דם חולין שאין חשין לקבלו בכלי מכשיר דאיתקש למים אבל דם קדשים מתקבל בכלי וצריך ממנו למזבח ואינו נשפך לאיבוד כמים אינו מכשיר דלא איתקש למים:

דם

קשה במה חולקין כיון דר' יוסי אליבא דרבי עקיבא אומר וכי אינו מודה ר' מאיר דלר' עקיבא משקין לטמא אחרים דאורייתא הא ר' עקיבא דריש בהדיא יטמא בההיא דבו ביום דרש ר' עקיבא* ותי' ה"ר יוסף מירושלים דסבירא לי' לר' מאיר דיטמא דכתיב גבי משקין היינו הכשר ומשקה דמקבל טומאה נפקא ליה מדדריש ר' עקיבא גבי חולין יטמא דשני עושה שלישי ובחולין לכ"ע אין אוכל מטמא אוכל שלישי ע"כ היינו משקין:

בשלמא לשמואל דאמר דכן מלטמא אחרים. אע"ג דרבי אלעזר קאמר אין להן טומאה כל עיקר היינו משום דקאי בת"כ אמילתיה דר' שמעון דאמר לאוכלין טמא לכלים טהור:

חד בתלושין וחד במחוברין. והא דכתיב (ויקרא יא) וכי יותן מים על זרע הא אמרינן בפ"ב דחולין (ד' לו: ושם) דחד במת וחד בשרץ וצריכי וכיון דגלי לן קרא בחד מינייהו דאין חילוק בין תלושין ובין מחוברים ה"ה באידך ומחוברים פי' ריב"א דבשעת חיבורן נדבקו באוכל והעלה האוכל מן המים אבל אם נגע בעודו במים אינו מוכשר דתנן במסכת מכשירין (פ"ד מ"ו) לגון במערה נדה מדיחתו והוא טהור העלתו כל שהוא מן המים טמא:

תירגמא אדם. בפ"ב דחולין (דף לו:) פריך אהא סיפא והא משקי קאמר ביו"ד דמשמע ב' משקין והכא לא חיים אהאי פירכא משום דמצי לשנויי מאי משקי משקה דעלמא כדאמר (קדושין ד' סד:) בוגרות דעלמא והתם פריך משום דאית ליה שינויא אחרינא:

דם

עין משפט
נר מצוה

קיד א מיי' פי"ד מהל' אבות הטומאה הלכה ז :

לקמן יח

קטו ב ג ד מיי' פ"י מהלכות טומאת אוכלין הלכה טז :

קטז ה מיי' פ"א מהל' פסולי המוקדשין הלכה ט :

רבינו חננאל

היא היא המדה ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה ופריק ר' ירמיה הכי מתני' בבשר שנטמא בספק משקין הבאין מחמת שרץ שהוא ולד שאביו ספק כדתנן בטהרות פ"ד ר' יוסי אומ' ספק משקין לאוכלין טמאין לכלים טהורין (ר' מאיר) כיצד שתי חביות אחת טמאה ואחת טהור' עשה עיסה מאחת מהן ואין ידוע באיזה מהן עשה זהו ספק משקין לאוכלין טמאין לכלים טהורין ואודא ר' מאיר לטעמיה דשמעינן ליה דאמר ספק משקה הוא טמא אבל לטמא אחרים טהורים וכיון שזה הבשר ששנינו במשנתנו ולד הטומאה שנטמא בספק משקה הוא אמר ר' מאיר זה טהור מאחר ששורפין אותו עם הבשר שנטמא באב הטומאה כך מותר לשרוף התרומה הטמאה והטהורה יחדו ואמר ליה ר' יוסי לא כי אלא ולד שנטמא מספק משקין לאוכלין טמא מן התורה הוא ונמצאת משנתנו לר' מאיר (היא) טמא וטהור לר' יוסי טמא וטמא לפיכך חשיב ר' יוסי לטעמיה אינה היא המדה שוה טמא וטמא וזה טמא וטהור ונמצאת לטעמא דר' מאיר מדה ולטעמא דר' יוסי אינה היא מדה: ואקשי' אהא דתניא ספק משקין ליטמא טמא לטמא אחרים טהור דברי ר' מאיר וכן היה ר' אליעזר אומר כדבריו איני דר' אליעזר כר' מאיר סבירא ליה דאמר משקה ליטמא טמא לטמא אחרים טהור והתניא ר' אליעזר אומר אין טומאה למשקין כל עיקר תדע שהרי העיד יוסף בן יועזר איש צרדה על משקה בית מטבחיא דכן הניחא לשמואל דאמר דכן מלטמא אחרים אבל טומאת עצמן יש בהן היינו דר' מאיר אלא לרב דאמר דכן ממש היכי אמרי' ר' אליעזר כר' מאיר סבירא ליה דסבר ליטמא טמא אבל טומאת עצמן יש בהן ופרקי' אליבא דרב מאי כדבריו אחרא פי' דמודה ר' אליעזר לר' מאיר אסיפא דאמר לטמא אחרי' טהור ופליג עליה ארישא דאמר ליטמא טמא והא דרבינא דאמר וכן היה ר' אליעזר אומר כדבריו דנפשיה שאין טומאה למשקין כלל עלתה בקשיא: אמר מר ועל משקה בית מטבחי' דכן רב אמר דכן ממש קסבר טומאת משקין מדרבנן היא ובמשקה בית מטבחיא לא גזרו ושמואל אמר דכן שאין מטמאין אחרים אבל הן עצמן מטמאין דקסבר טומאת משקין לעצמן היא מדאוריי' ולטמא אחרים דרבנן וכי גזור רבנן לטמא אחרים זולת משקה בית המטבחים וקשיא לן אליבא דשמואל דאמר טומאת משקין עצמן יש בהן ואינן מטמאין אחרים מדאורייתא והכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל ואיך אמר שמואל הן עצמן טמאין והן דכן מלטמא אחרים ושני' עשאוהו כרביעי שהוא עצמו פסול בו טהור ודחי' רביעי לא איקרי טמא הא איקרי טמא פסול איקרי טמא ועלתה בקשיא לשמואל: וחזרנו להקשות לרב דאמר דכן ממש ת"ש וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא הנה משמע מטמא ושניה מאי דכתיב בהאי קרא יכשיר והאוכל זה המשקה שנפל עליו לקבל טומאה ודחי' הכשרה של אוכלין כבר למדנהו מרישיה דקרא דכתיב מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא ושני' לעולם תרוייהו להכשיר

האי

מסורת
הש"ס

נדרים יט. תוספתא דטהרות פ"ה [ומשום במשנה דטהרות מ"ז ומ"ע בפ"ד לא נזכר דברי ר' אליעזר לכן שפיר איתא דתניא ספק משקין] [לקמן יז:] עדיות פ"ח מ"ד נדרים יט. ע"א לו. [ע"ש]

[לקמן יז. ע"ז נו:]

חולין לו: [לקמן כ.] שם כ. וכב: [חולין נג. נו:]

דף יט

הגהות
הב"ח

(א) רש"י ד"ה ספק משקה וכו' כגון היה מקל בידו :

*הדורה: עד כאן הגמ' הסבירה מי הוא "מגדירם" ומחלוקת ר"מ ור' יוסי במש' דכשן הגמ' מתחילה להרחיב בסוגית טומאת משקין אם היא דאורייתא או דרבנן

א) טומאת עצמן

ב) לטמא דברים אחרים

נושא

מח' רב ושמואל לפרש דברי יוסי בן יועזר דמשקין בית מטבחא = דכן (טהור)

רב - טהור לגמרי

שמואל - טהור מלטמא אחרים אבל טומאת עצמן יש להם

מבנה (עד סוף דא"ב)

△ קושיות על רב